

ÅRSPLAN 25/27

Tørkopp FUS barnehage

Tørkopp

INNHold

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Barnehagens styringsdokumenter

Barnehageloven og Rammeplan
FNs barnekonvensjon

4. Øvrige styringsdokumenter

Vedtekter
Etiske retningslinjer
Serviceerklæring
Forskrift om miljørettet helsevern
Årsplan 2025-2027
Månedspan
Kompetanseplan for personalet

5. Barnehagens satsningsområde

6. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

7. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte
Slik arbeider vi med Barnet først

8. Barns medvirkning

9. Samarbeid

Foreldreråd
Samarbeidsutvalget

10. Samarbeid med andre instanser

Barnehageetaten
Grunnskolen
Utdanningsinstitusjoner
PPT
Barnevern
Helsestasjon

11. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage og skole

12. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

13. Barnehagens fagområder

Fagområde 1: Kommunikasjon, språk og tekst
Fagområde 2: Kropp, bevegelse, mat og helse
Fagområde 3: Kunst, kultur og kreativitet
Fagområde 4: Natur, miljø og teknologi
Fagområde 5: Antall, rom og form
Fagområde 6: Etikk, religion og filosofi
Fagområde 7: Nærmiljø og samfunn

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Vi skal bygge vennskap – Barn trenger gode relasjoner for å bli trygge. Vennskap er grunnlaget for trivsel, utvikling og læring.
- Vi skal være profesjonelle og gode rollemodeller. Vi bruker vår kompetanse for at både barn og voksne skal bli forstått og ivaretatt.
- Vi skal ha lekekompetanse – I et utviklende lekemiljø med akkurat nok veiledning tilegner barn seg kunnskap og opplever mestring. Vi lar leken komme først.
- Vi skal finne hverdagsmagi – Vi er oppmerksomme på, og legger til rette for, de magiske øyeblikkene som oppstår når et barn gjør en ny oppdagelse og utvider sin horisont.
- Vi skal se det beste i hvert barn – Vi identifiserer aktiviteter, lek eller oppgaver, som gir hvert barn mestringsfølelse og anerkjennelse.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

- Glødende, skapende og tilstedeværende er verdier som skal synes i arbeidet vårt.
- Vi skal være voksne som er her for barna.
- Vi skal se hvert enkelt barns kvaliteter, og ta vare på de viktige magiske her- og nå øyeblikkene.
- Barnehagen har en viktig oppgave i formidling av verdier og holdninger. Vi må være gode rollemodeller, reflektere over våre handlinger og væremåter.
- Vi ønsker at barna skal få gode holdninger til seg selv og andre, og til det å være en del av et fellesskap.
- Verdiene preger vår hverdag ved at vi har engasjerte voksne som deltar i prosessen med å skape gode læringsarenaer for våre barn.
- Vi skaper spesielle øyeblikk, legger til rette for selvstendighet og lar barna ta egne valg.
- Vi undrer oss sammen med barna og tar barneperspektivet.

[Link til: Visjon og verdier](#)

Hovedmål

- FUS barn har et positivt selvbilde.
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse.
- FUS barn gleder seg til “resten av livet”, og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller.
- FUS barn har det gøy i barnehagen.

Våre metoder for å jobbe mot målene:

- Personalet deltar i kompetanseutviklingen Barnet først.
- Personalet deltar i veiledning.
- Personalet jobber med refleksjon og vurderingsarbeid på planleggingsdager, personalmøter og avdelingsmøter.

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Tørkopp FUS barnehage er en av ca. 180 FUS barnehager, les mer på [FUS barnehagene](#)

Ordet FUS er ingen forkortelse, men et uttrykk som betyr «det å være først, viktigst osv.»

Hos oss er barna FUS i alt.

Tørkopp FUS barnehage startet opp i august 2007 og ligger fint til på Kråkerøy med skogen som nærmeste nabo. Vi har fire avdelinger og ca. 70 plasser for barn i alderen 0-6 år:

- Klatremus og Brumlemann 0-3 år.
- Askeladden og Knerten 3-6 år.

3. BARNEHAGENS STYRINGSdokumenter

**BARNET
FØRST!**

Barnehageloven og Rammeplan

Barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og øvrige styringsdokumenter.

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som reguleres av barnehageloven og en nasjonal rammeplan – Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Disse to dokumentene står sentralt for barnehagens arbeid. Rammeplanen er en offentlig vedtatt læreplan som gjelder for alle barnehager i Norge. Rammeplanen er en forskrift til Barnehageloven som beskriver mer detaljert hva barnehagen skal inneholde og hvilket ansvar personalet har.

FNs barnekonvensjon

Loven bygger på Barnekonvensjonen som er en internasjonal avtale som beskytter barnas rettigheter. FNs barnekonvensjon ble vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989 og trådte i kraft 2. september 1990. Barnekonvensjonen er den av FN-konvensjonene som har bredest tilslutning og utgjør derfor et helt sentralt felles utgangspunkt for arbeid med og for barn i verden.

4. ØVRIGE STYRINGSdokumenter

Vedtekter

Barnehageeieren skal fastsette barnehagens vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, herunder eierforhold, formål, opptakskriterier, antall medlemmer i samarbeidsutvalget og barnehagens åpningstid.

[Link til: Vedtekter](#)

Etiske retningslinjer

Ansatte som jobber i en FUS barnehage, er pålagt å følge de etiske retningslinjene som ligger til grunn for å jobbe i en FUS barnehage. Nyansatte får opplæring og gjennomgang av hva vår barnehage står for og drives etter.

Serviceerklæring

I alle FUS-barnehagene er det utarbeidet en serviceerklæring til foreldrene. Denne inneholder vår felles visjon og verdier, hva foreldre kan forvente av barnehagen, hva barnehagen forventer av foreldre og hovedmålet for FUS-barnehagene.

Gjennom vår serviceerklæring skal dere kunne se hvilke kvaliteter en FUS-barnehage har. Serviceerklæringen går vi gjennom på foreldremøtet med nye foreldre, og på den første samtalen før barnets start i barnehagen.

[Link til: Serviceerklæring](#)

Forskrift om miljørettet helsevern

Barnehagen er pålagt og opptatt av å ha et godt helse, miljø og sikkerhetssystem. Vår målsetting er at barnehagens virksomhet og miljø ikke skal forårsake ulykker, skade eller tap på barnas og de ansattes helse, kunnskap og informasjon, bygg og utstyr og det ytre miljø.

Det sosiale miljøet skal være godt, slik at trivselen i barnehagen blir god for barn og voksne. Vi har HMS-kurs og førstehjelpskurs. Vi jobber kontinuerlig med å oppdatere våre rutiner og vi har brannøvelser med barna.

Årsplan 2025-2027

Årsplanen skal fungere som et informasjonsdokument til foreldre, eiere, kommunen og andre samarbeidspartnere. Årsplanen er en overordnet felles plan, og er et arbeidsverktøy for de ansatte, den skal være med å sikre kvaliteten i arbeidet med barna. Planen må sees i sammenheng med de andre styringsdokumentene som barnehagen jobber etter og den skal evalueres hvert halvår.

Månedspan

Månedspanen er en plan som legges ut den 1. i hver måned på MyKid. Denne planen viser hva vi skal jobbe med den aktuelle måneden. I tillegg vil det være tilbakeblikk av måneden som har vært. Planen inneholder også en oversikt over merkedager som kommer.

Kompetanseplan for personalet

For å være en lærende organisasjon har vi møter i barnehagen hvor vi har faglige diskusjoner og arbeid med forskjellige temaer knyttet til arbeidet med barna og de ansatte. Veiledning er et viktig verktøy i dette arbeidet. Det blir gitt veiledning til personalet gjennom planleggingsdager, personalmøter, avdelingsmøter og i det daglige arbeidet. Vi følger en veiledningsplan med gruppeveiledning. Nyutdannede pedagoger må gjennom ulike sesjoner med veiledning av daglig leder eller pedagogisk leder.

Personalet har anledning til å delta på kurs arrangert av FUS, kommunen, fagforeningene eller andre aktører. Førstehjelpskurs gjennomføres hvert andre år og livredningskurs gjennomføres hvert år. I tillegg har vi brann kurs og vi gjennomfører medarbeider-samtaler en gang i året.

5. BARNEHAGENS SATSNINGSOMRÅDE

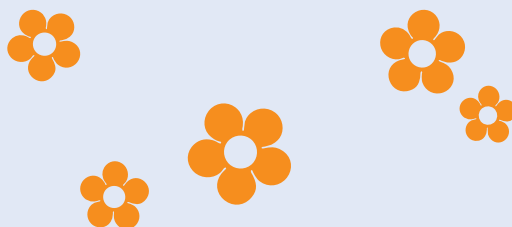
For barnehageåret 2025-2027 har vi valgt **eventyr** som satsningsområde. Eventyr er fantasifulle fortellinger om mennesker, dyr og overnaturlige vesener. Barna har allerede en stor fantasi og de bruker den hver dag i lek og samtaler med både store og små. Eventyrene gjør at barna får leve seg inn i en annen og fantastisk verden, og bidrar til at barna utvikler sin egen fantasi.

Vi bruker eventyr jevnlig fra før i vår barnehage og ved å velge dette som hovedsatsningsområde kan vi fordype oss enda mer inn i eventyrenes fantastiske verden og utfolde oss i alt det spennende den har å by på.

Eventyrene har ofte et pedagogisk poeng, eller blir fortalt for å formidle livsvisdom. Dette er noe vi kan bruke i hverdagen for å lære om etiske dilemmaer

som rett og galt, konsekvenser av handlinger og hvordan vi kan hjelpe hverandre. Moralen til slutt må gjentas for at barna forstår sammenhengen.

Temaet Eventyr kan vi flette inn i flere temaer som er nevnt i **Rammeplanen for barnehager**. Under paraplyen **Barnehagens verdigrunnlag** er «Mangfold og gjensidig respekt» og «Likestilling og likeverd» ofte moraler i eventyr. Under **Barnehagens fagområder** kan vi flette inn eventyr i alle sju fagområdene på hver sin måte.

Mål: At eventyr i barnehagen bidrar til økt fantasi blant barna og god etikk og moral

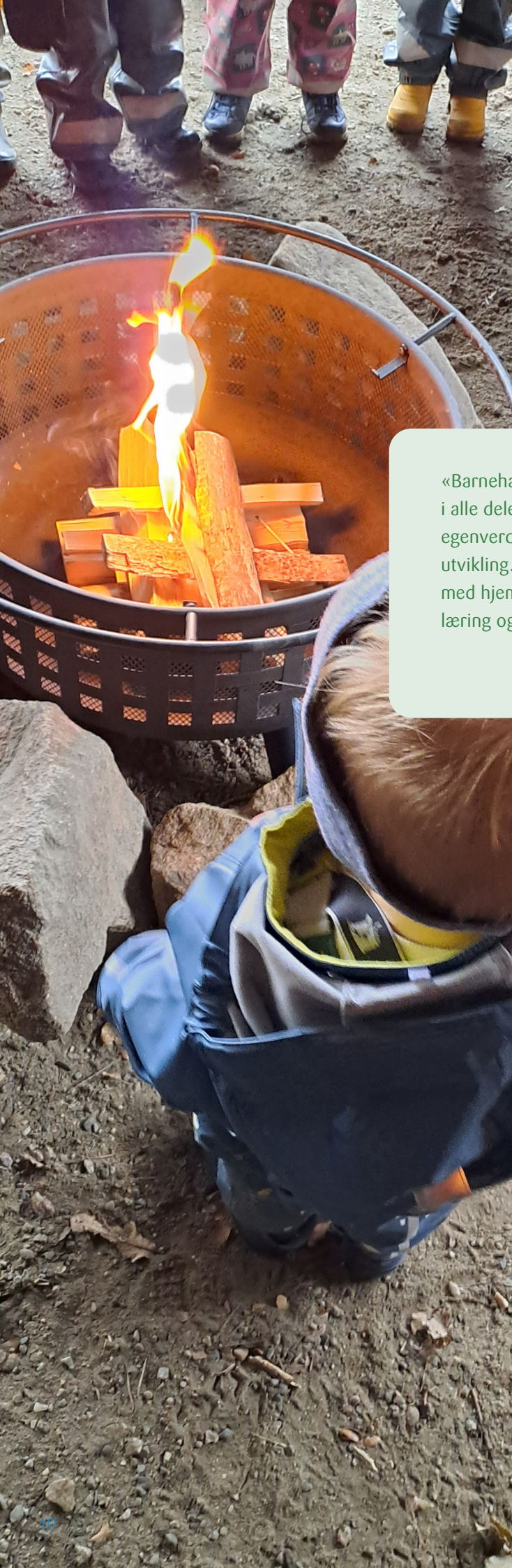
Vi oppnår dette målet ved å:

- Lære eventyr utenat så barna møter blikk og mimikk.
- Gjenta eventyrene.
- Bruker kjente eventyr og lager egne versjoner.
- Gi barna et innblikk i små prosjektarbeid som omhandler teamet.
- Lager esker eller poser med konkreter til enkelte eventyr.
- La barna lage egne eventyr.
- La barna spille kjente eventyr.
- Snakke om eventyrene i etterkant for ytterligere forståelse av etikk og moral.

**BARNET
FØRST!**

6. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

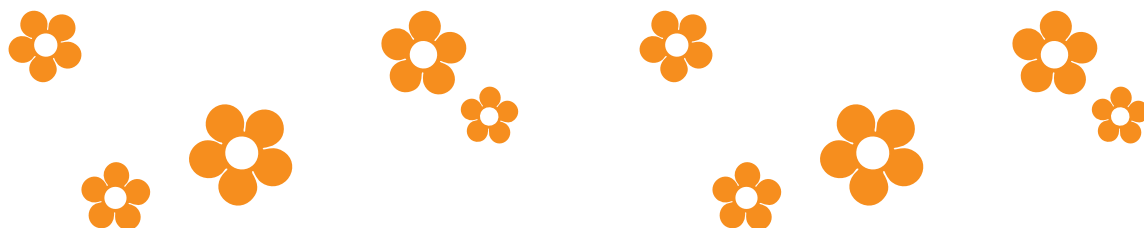
«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi. Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Vårt syn på barn og barndom:

- Gi barna en god barndom preget av trivsel, lek og vennskap.
- Gi barna muligheten til å nyte livet. Barndommen kommer ikke i reprise, den skjer her og nå.
- Gi barna økt glede i hverdagen.
- Inkludere barna i hverdagen og i hverdagsaktiviteter.
- Gi barna mulighet til å medvirke i sin egen hverdag.
- Gi barna mulighet til å utvikle et positivt forhold til seg selv, og tro på sine egne evner.

- Barna skal bli møtt med like muligheter ut fra hvor de er i livet og med sine forskjellige behov.
- Barna skal oppleve å bli møtt med empati og annerkjennelse, og få mulighet til å videreutvikle egen empati og evne til tilgivelse.
- Gi barna rett til egen opplevelse.
- Gi barna mulighet til å oppleve glede, humor og samhold.

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8)

Våre metoder for å fremme demokrati:

- La barna medvirke til innholdet i egen barnehagehverdag.
- Lytte til barna.
- Ta barnas innspill på alvor.
- Bygge videre på barnas ideer, nysgjerrighet og interesser.
- Reflektere sammen med barna om etiske holdninger.
- Ha gode samtaler om ulike temaer knyttet opp mot samfunnet vi lever i.

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap. Barnehagen skal synliggjøre samisk kultur og bidra til at barna kan utvikle respekt og fellesskapsfølelse for det samiske mangfoldet. Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Vi skal gi barna erfaringer med at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.
- Vi skal fremme barnas nysgjerrighet, undring over likheter og forskjeller.
- Vi skal vise respekt for hverandre, og verdsette andre for den de er.
- Barna skal være inkluderende mennesker både som barn og etter hvert som voksne.
- Det er viktig å vise toleranse ovenfor andre mennesker som ikke nødvendigvis er lik en selv.
- Barna skal se og respektere at vi er forskjellige om det er utseende, kultur, funksjonsevne, kjønn eller andre ulikheter.

Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Alle barna skal ha like muligheter til å bli sett og hørt uavhengig av forutsetningene.
- Barna skal få føle at de hører til, er en del av fellesskapet og at de finner sin rolle i trygge omgivelser.
- Personalet må reflektere over sine holdninger, for å kunne fremme likestilling og likeverd på best mulig måte.
- Vi skal bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn.

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.
- Barna skal få kunnskap om hvordan nå tidens handlinger kan være med på å påvirke livet i naturen.
- Vi skal kildesortere.
- Vi skal ha fokus på forbruk, bruk og kast.
- Vi skal være gode mot livet som eksisterer på land som i vann.
- Vi skal plukke søppel.
- Snakke om hva som er nedbrytbart.
- Dyrke grønnsaker og urter i grønnsakshagen vår.

[Link til: Bærekraft](#)

Livsmestring og helse

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barna skal ha mulighet til ro, hvile og avslapping i løpet av barnehagedagen. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Vi skal gi barna erfaringer med god og næringsrik mat som bidrar til matglede og sunn livsstil i hverdagen. Vi følger retningslinjene til FUS Smartmat.
- Måltidene er en god arena for sosialt fellesskap og gir rom for felles fokus.
- Vi skal legge til rette for daglig fysisk aktivitet og utfordringer.
- Vi vil at barna skal føle at barnehagen er en trygg arena for læring og mestring, og at vi i fellesskap er med på å støtte barna i deres utvikling.

[Link til: Mattilbud](#)

[Link til: Handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø](#)

7. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkelt-barnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn utrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for

å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar - sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

[Link til: Egenledelse i lek og læring](#)

BARNET FØRST!

Slik arbeider vi med Barnet først

For barns utvikling er barnehageårene svært betydningsfulle. Vi som jobber i barnehagen, skal legge til rette for et godt miljø med læring og omsorg. Barnet først innebærer at vi skal gjøre det beste for barna og støtte dem i deres utvikling, både sosialt, emosjonelt, kognitivt, språklig og motorisk.

Vi jobber med omsorg gjennom barnas individuelle behov, blant annet i form av mat, ro og hvile. Barna skal føle trygghet og oppleve tilhørighet og trivsel i barnehagen. Vi møter barna med åpenhet, varme og interesserte voksne som er lydhøre for barnas uttrykk.

I rammeplanen står det: *Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barna skal få mulighet til*

å utvikle tillit til seg selv og andre i barnehagen. Alle skal oppleve å bli sett, forstått, respektert, få hjelp og den støtten de har behov for. Barnehagen skal legge til rette for gode relasjoner, og arbeide for å få til et godt miljø for trivsel, glede og mestring.

Vennskap og fellesskap jobber vi daglig med, gjennom hele året. Sosial kompetanse er et sammensatt begrep av empati, samarbeid, selvhevdelse, selvkontroll, kunnskap, ferdigheter og holdninger. Det handler om å omgås andre mennesker.

Rammeplanen sier: *Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet, og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig*

som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov, og det å ta hensyn til andres behov.

Vi jobber med å veilede barna og legge til rette for et fungerende fellesskap. Dette gjøres i leken, samlinger, ved å utforme normer for hvordan vi ønsker å være mot hverandre, gjennom å ta andres perspektiv og reflektere over egne følelser, opplevelser og meninger, støtte barna i å sette egne grenser, respektere andre og finne løsninger i konflikter. Vi voksne skal også jobbe aktivt med å følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Vi ønsker at alle barn skal kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og være i positivt samspill med barn og voksne.

[Link til: Tuning Into Kids](#)

Gjennom dannelsesprosessen får barna økt forståelse for grunnleggende verdier som empati, toleranse og solidaritet, og evne til å ta medansvar. Vi i barnehagen er med på å lære barna om normer, verdier og holdninger i samspill med foreldrene. Gjennom kulturformidling som barna får i alle tenkelige situasjoner, kommer barna forberedt ut til samfunnet, og kan delta på lik linje som andre.

Vi formidler verdier til barna gjennom hverdagslige aktiviteter, som for eksempel ved måltider. Her får barna lære å vente på tur, sende mat rundt til hverandre, og rydde opp etter seg. Barna lærer å ta hensyn til andre, inkludere de som er rundt seg, respektere de andre og de ulike kulturene som er i barnehagen. Det er viktig for oss å støtte opp om barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet. Barna får ta del i beslutninger og ha en tilhørighet til samfunnet. I samarbeid med hjemmet og foreldrene formidler barnehagen en del av oppdragelsen, og barna lærer hva som er rett og galt.

For oss er leken viktig og den skal ha en sentral plass i barnehagen. Barna lærer gjennom leken og det er viktig å leke så mye som mulig. Barnet utforsker omgivelsene, kunnskaper og ferdigheter testes ut, vennskapsbånd knyttes, kontakten og forholdet til andre barn utvikles, og evnen til å finne løsninger på ulike problemer økes for hver dag som går.

Alle barn er forskjellige, og noen trenger hjelp til å lære lekens ulike regler. I rammeplanen står det: *Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom leke- alene og sammen med andre.* Leken er barnas arena for utvikling og læring, og for sosialt og språklig samhandlinger.

Språket påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Barnehagen skal være bevisst på denne og barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape meninger gjennom dialog og samspill. I barnehagehverdagen får barna god språkstimulering gjennom aktiviteter som fremmer helhetlig språkutvikling og kommunikasjon.

Vi som voksne er bevisste på våre roller som språklige forbilder, og sørger for at barna får positive og varierte erfaringer med å bruke språket som redskap og tenkning, og som uttrykk for egne tanker og følelser. Språklig mangfold er en berikelse for barnegruppen, og vi må støtte opp om andre sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norske kompetanse.

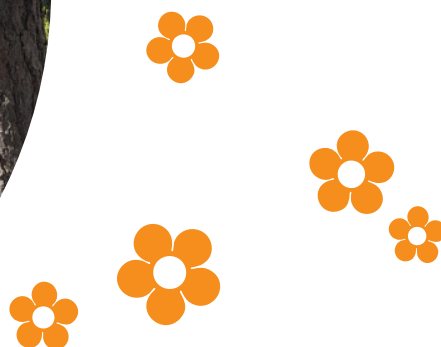
Vi har utarbeidet en progresjonsplan med utgangspunkt fra rammeplanen. Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære seg å oppleve fremgang ut fra barnets alder, ståsted og modenhet. Barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitet- og læringsmuligheter. Det meste av barnas

BARNET FØRST!

læring skjer via leken og gjennom hverdagsaktiviteter. Personalet må finne en balanse mellom noe å strekke seg etter, og det å oppleve mestring.

Progresjonsplanen vår er basert på barnehagens 7 fagområder, som viser tankene bak hva, og hvorfor, vi jobber som vi gjør.

I trå med rammeplanen brukes digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet. Dette skal støtte opp om barns læringsprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring.

8. BARNS MEDVIRKNING

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Hva er egentlig medvirkning?

Medvirkning handler om barnas innflytelse i hverdagen. Medvirkning er ikke satt innenfor en tidsramme eller til spesifikke situasjoner. Medvirkning kan oppstå spontant og handler mye om hvordan barnas ytringer og uttrykk blir møtt. Man kan også fremme medvirkning med å bevisst inkludere og møte barnas tanker, ideer, og til og med motstand, som er noen av barnas forskjellige uttrykksformer.

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

- Ved oppmuntring og tilrettelegging vil barna medvirke i den daglige virksomheten og barnas uttrykk komme til syne.
- De voksne lar seg gjerne rive med og klarer å være spontane sammen med barna.
- La medvirkningen få skje av seg selv, og ikke sette opp «rammer» for når den skal skje.
- Gjennom aktivt la barna delta i planlegging, får barna erfare å få innflytelse på hverdagen og det som skjer i barnehagen.
- Vi som voksne må være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for at alle barna får medvirke i hverdagen. Dette må være tilpasset barnets alder, erfaring, individuelle forutsetninger og behov.
- Barnas synspunkter skal vektlegges i samsvar med alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.
- Vi har tro på det å øve seg, og ta bevisste valg innenfor gitte rammer. Det gir barna gode erfaringer både i frilek og ved tilrettelagte aktiviteter.

9. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

- Det daglige samarbeidet må bygge på gjensidig åpenhet, tillit, respekt og forståelse for hverandre.
- Vi skal ivareta barna, og vi lar foreldrene medvirke i sitt barns barnehagehverdag.
- Dialogen i den daglige avleveringen og henting har et stort fokus.
- I tillegg til daglig kommunikasjon har vi to ganger i året foreldresamtaler hvor vi har ekstra fokus på det individuelle barnet, hvor både barnehagen og foreldre/foresatte har mulighet til å uttrykke seg.
- Vi arrangerer også foreldremøter.
- Vi samarbeider og gjennomfører møter med barnehagens samarbeidsutvalg.

Foreldreråd

Alle foreldre i barnehagen er med å utgjøre foreldrerådet. Formålet er å sikre et samarbeid mellom barnehagen og hjemmet. Rådets primære oppgave er å ivareta barnas og foreldrenes interesser. Foreldrerådet velger representanter til samarbeidsutvalget.

Samarbeidsutvalget

SU består av fire representanter fra de ansatte, fire representanter fra foreldrene og daglig leder. SU skal fremme felles interesser og bidra til et godt barnehagemiljø. SU sin oppgave er å se til at barnehagen blir drevet innenfor de gitte rammer. SU skal være et samarbeidsorgan mellom foresatte, eier og personalet, her har foreldrene mulighet for å ha kontakt med barnehagen på en aktiv måte. Årsplanen blir forelagt SU som kan komme med tilbakemeldinger til barnehagen før årsplanen blir fastsatt. Årsplanen skal være klar til nytt barnehageår 01. august.

10. SAMARBEID MED ANDRE INSTANSER

Barnehageetaten

Vi samarbeider med barnehageetaten i Fredrikstad kommune, og har opptak til vår barnehage via kommunens samordnede opptak. I tillegg deltar daglig leder på fagarenaer. Dette er møter hvor alle daglige ledere i Fredrikstad kommune møtes sammen med barnehageetaten.

Fredrikstad kommune har en felles satsning for alle barn i Fredrikstad kommune, dette er et utviklingsarbeid med mål om å skape felles forståelse, og grunnlag for helhet og sammenheng på tvers av etater og virksomheter. Vi har en felles forståelse av at vi er avhengige av hverandre og at vi sammen finner ut av hvordan vi når målene. Her deltar daglig leder på seksjonens ledermøter i regi av kommunen.

«Vi vil at Fredrikstad skal være et trygt og godt sted å vokse opp, med likeverdige tilbud og muligheter. Alle barn og unge skal sikres muligheter for læring, trivsel og deltakelse».

[Link til: Plan for kvalitet i barnehagen](#)

Grunnskolen

Barnehagen samarbeider med de ulike grunnskolene i Fredrikstad, og legger til rette for barns overgang fra barnehage til førsteklasse og skolefritidsordning.

Utdanningsinstitusjoner

Barnehagen stiller seg positiv til å ha elever fra ungdomskoler og videregående skoler på utplassering.

PPT

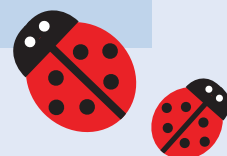
Den pedagogisk-psykologiske-tjenesten kan gi råd og veiledning til barnehagen i forbindelse med enkeltbarn. PPT er en sakkyndig instans ved tilråding om spesialpedagogisk hjelp. Ønsker barnehagen samarbeid med PPT om enkeltbarn, må foreldre gi sitt skriftlige samtykke. Foreldre trekkes aktivt inn, dersom det blir et samarbeid mellom barnehage og PPT.

Barnevern

Barnevernets hovedoppgave er å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid. Barn med barnevernstiltak har prioritet på plass. Barnehagen har opplysningsplikt overfor barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

Helsestasjon

Vi samarbeider med helsestasjonen, som vil kunne være med på møter rundt enkeltbarnet, i de tilfeller dette vil være naturlig.

**BARNET
FØRST!**

11. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

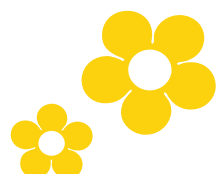
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

- Trygghet er veldig viktig både for oss og de nye barna. Vi arrangerer derfor foreldremøte for nye foreldre i mai, hvor de blir introdusert for barnehagen, barnehagens hverdagsrutiner og oppstarts rutiner.
- Vi gjennomfører også en tilvenningssamtale i forkant av oppstart.
- Vi har tre onsdager i mai/juni hvor familiene kan besøke og bli kjent med barnehagen.
- Vi er opptatt av en god start, og har derfor primærkontakter til hvert enkelt barn som starter i barnehagen.
- Vi har ekstra tett oppfølging med nye barn og foreldre de første ukene etter oppstart.
- Vi henviser til egen plan for overgang mellom hjem og barnehage.

[Link til: Tilvenning](#)

[Link til: Circle of Security](#)

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Når barnet flyttes fra liten til stor avdeling er det viktig å skape en trygg og myk overgang for barnet.

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

- Pedagogisk leder på liten og stor avtaler besøkstider for barna som skal over i god tid før oppstart, og barnet er på besøk hos stor avdeling ca. 1-2 ganger i uken med en kjent voksen fra småbarnsavdeling. Det gir god trygghet for barnet.
- Hvis barna selv ønsker, kan de være på stor avdeling uten voksen fra sin småbarnsavdeling.
- Minimaxklubb for de største barna på småbarnsavdelingene hvor de blant annet øver på selvstendighet (smøre brødslice, påkledning osv.)
- Pedagogisk leder på liten avdeling informerer foreldre om overgangen til stor avdeling i god tid før overgangen gjennomføres.
- Foreldre til barnet som skal over til stor avdeling vil få et velkomstbrev fra stor avdeling på plassen til barnet.
- Foreldre får tilbud om en overgangssamtale med pedagogisk leder før barnet starter på stor avdeling.
- Når barnet starter, får de og foreldrene god tid til å bli kjent med personalet og de andre barna.

Overgang mellom barnehage til skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Barnehagen skal forberede barna på det å begynne på skolen, og sørge for at det blir en myk overgang fra barnehage til skole. Vi har samlet de eldste barna i barnehagen i en 5-årsklubb som vi kaller Maxiklubben. Her arbeider vi med ulike skoleforberedende

aktiviteter. Målet vi har satt oss for Maxiklubben er at barna skal være mest mulig selvstendig når de starter på skolen, og at de skal klare seg best mulig når de begynner på skolen. Vi har laget egen årsplan for Maxiklubben der dere foreldre kan følge med på aktivitetene vi gjør, og hvorfor vi gjør de forskjellige aktivitetene.

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

- Maxiklubb det siste året før skolestart med ekstra fokus på selvstendighet.
- Vi øver på å kle på oss.
- Hva slags klær vi trenger til forskjellige årstider.
- Toalettbesøk alene.
- Ta vare på og å ha orden i egne saker.
- Vi øver på å ferdes i trafikken som fotgjenger, og som passasjer på buss.
- Vi legger stor vekt på sosialt samspill hvor vi skal samarbeide og hjelpe hverandre.
- Ingen skal føle seg utenfor, og vi skal være med å løfte hverandre opp og frem.

Vi er i turnhallen en gang i uka, har egen turdag og vi overnatter i barnehagen. Overnattingen er veldig populær, og er en viktig del av det å være maxibarn.

I tillegg til våre metoder har Fredrikstad kommune utarbeidet en ny standard prosedyre der barnehagen og skolen skal ha enda tettere samarbeid det siste året barnet går i barnehagen. I denne prosedyren er det ulike skjemaer som barnehagen fyller ut i forkant av skolestart. Et av skjemaene er barnesamtale. Barnesamtalen foregår mellom pedagogisk leder og barnet. I samtalen har vi en dialog om barnets forventninger til å starte på skolen, hva barnet liker å gjøre/ikke gjøre og om det er noe med det å starte på skolen som er litt vanskelig. I etterkant av denne barnesamtalen har pedagogisk leder en samtale med foreldrene der vi prater sammen om hva barnet har fortalt, og fyller ut et skjema som omhandler barnets styrker og utfordringer. Skjemaet blir deretter sendt til skolen for at skolen skal ha mulighet til å bli litt «kjent» med barna som skal starte.

I etterkant av samtalene, har barnehagen møte med skolen der vi deler informasjon om hva barnehagen jobber med for å gjøre barna skoleklare. Utover våren besøker vi skolene barna skal starte på.

12. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

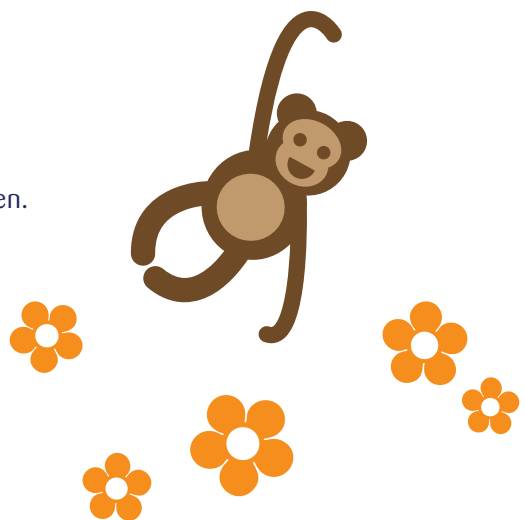
«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: *En lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.* Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Jobbe sammen mot felles mål.
- Ha fokus på god og tydelig ledelse.
- Holde oss oppdaterte innenfor det pedagogiske feltet.
- Være engasjerte voksne.
- Være åpne og nysgjerrige, ta imot meninger som ikke er lik sin egen.
- Sikre kvalitetsarbeid, endringsarbeid og utvikling.
- Delta i planlegging av hverdagen.
- Bruke hverandres styrker.
- God kommunikasjon og dialog.
- Veilede hverandre og refleksjon i personalgruppen.
- God tilbakemeldingskultur.
- Medarbeidersamtaler med nærmeste leder.
- Møte foreldrenes innspill og tanker.

Planlegging

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

- Planlegging foregår i samarbeid med hverandre både i ledergruppen, på tvers av avdelinger og på egen avdeling.
- Systematisk planarbeid.
- Barnas perspektiv og initiativ skal alltid ha en plass når vi planlegger. I tillegg er det viktig å ha rom for det spontane når vi lager en plan.
- På personalmøter og planleggingsdager får personalet felles opplevelser faglig sett, som vi tar med oss inn i planleggingen.
- Observasjoner.
- Foreldremedvirkning.

Vurdering

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Barnehagen skal reflektere over og evaluere arbeidet underveis i forhold til mål, innhold og arbeidsmåter. Får vi gjort det vi planlegger? Får barna det de skal i henhold til planer, lover og forskrifter? For å se om vi når målene vi setter oss, og om barnehagen oppfyller kravene som er satt, vurderer vi virksomheten. Dette gjøres kontinuerlig. Her samler vi systematisk inn opplysninger og observasjoner for å reflektere rundt det som gjøres. Dette er en forutsetning for å utvikle og eventuelt endre innholdet i barnehagen. Blant annet settes nye mål, planer tilpasses og eventuelt nye tiltak settes inn.

Våre metoder for vurdering:

- Arbeidet med satsningsområdet blir jevnlig vurdert på avdelings- og personalmøter.
- Årsplanen evalueres på barnehagens planleggingsdager.
- Vi skriver og legger ut tilbakeblikk hver måned hvor vi ser tilbake på måneden som har vært.
- Det gjennomføres også en brukerundersøkelse i løpet av barnehageåret hvor foreldre får komme med synspunkter om barnehagens innhold og arbeid. Denne evalueres og jobbes nøye med i ettertid av personalet.

Vi jobber kontinuerlig med «Barnet først». Dette er for å opprettholde og øke ansattes bevissthet på hvordan man skal handle og jobbe i barnehagen. Vi blir observert på tre hovedområder som CLASS observatøren konsentrerer seg om; organisering og ledelse, emosjonskompetanse og læringsstøtte. Dette kan være under måltid, samlingsstund, frilek eller påkledning. Hver FUS barnehage har observatør som er kurset og som har vært gjennom en vurderingstest. Observatørene drar ut til andre barnehager i sitt FUS nettverk og observerer hverandre i ulike situasjoner. Ut fra disse observasjonene skriver CLASS observatøren en rapport som avdelingen får til å jobbe ut ifra, for å videreutvikle kvaliteten i arbeidet med barna.

**BARNET
FØRST!**

Organisering og ledelse:

Observatørene ser på hvordan tilretteleggingen for lek, læring og overganger er, hvor mye variasjon vi har i hverdagen vår og at barna har leker godt tilgjengelig.

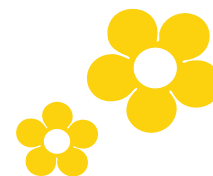
Emosjonskompetanse:

Observatørene ser på hvordan det sosiale klimaet er i barnehagen. De ser på positivt og negativt klima, hvordan de voksne responderer på barnas følelser og behov, og barnas perspektiv og medvirkning.

Læringsstøtte:

Observatøren ser på hvordan barnas språkutvikling er, om barnet får tillitt og ansvar slik at de kan bli mer selvstendige og utvikler en bredere forståelse ovenfor hva de gjør og hvorfor.

Observatørens rolle er å øke bevisstheten på hvordan man arbeider med barna i barnehagen og være et hjelpemiddel for de ansattes utvikling. Dette er for at man vil gi barna den beste barnehageopplevelsen som mulig.

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Gjennom iakttagelser, bilder, intervju og spørsmål oppnår vi innsikt og viten om barnas tanker, læringsstrategier og kunnskap. Dette danner utgangspunkt for måter å tilrettelegge arbeidet på, slik at det hele tiden skjer kvalitative forbedringer.

Vi dokumenterer for å synliggjøre det kompetente barnet og for å:

- Se barnets initiativ, tanker og innspill og ta disse på alvor.
- Evaluere egen pedagogisk praksis.
- Bevisstgjøre personalets syn på barn.
- Vise foreldrene innholdet i barnets prosesser og produkt gjennom ulike dokumentasjonsteknikker som for eksempel gjennom bilder, kunst, kreasjoner eller via MyKid.
- Gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- I barnehagen har personalet kompetanse slik at vi arbeider etter prinsippet om tidlig innsats i barnehagen. Her er vårt mål å følge med og gi støtte og hjelp der det trengs så tidlig som mulig, vi griper inn om problemer oppstår eller avdekkes. Et godt og aktivt tverrfaglig samarbeid mellom ulike instanser gjør dette mulig for oss.
- Vi arbeider for at barna skal oppleve at personalet er deltagende og aktive i barns lek, hvor vi kan se deres behov ut ifra leken slik at vi kan støtte og veilede de. Leken er barnets liv og skal ha egenverdi og anerkjennes. Det er viktig for oss å støtte opp og inspirere til ulike former for lek.
- Det vektlegges et godt samarbeid i personalet slik at vi sammen jobber mot barnas beste.
- Vi støtter opp under og motiverer til et lekende samspill.
- Det arbeides for at barnehagepersonalet er tilgjengelige og kan veilede samt samarbeide med foreldre om barnets utvikling.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no>

13. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter (Kunnskapsdepartementet, 2017, s47).

I år har barnehagen søkelys på «eventyr». Dette er et stort og spennende tema, som vi på mange ulike måter kan flette inn i de 7 ulike fagområdene til barnehagen. Fagområdene skal også sees i sammenheng med barnehagens progresjonsplan.

Barnehagens har 7 ulike fagområder:

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål: Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og bli kjent med et mangfold av kommunikasjonsformer. For å nå målet skal barna:

- Bli kjent med tradisjonelle barnesanger og lære disse.
- Oppleve sang, rim og regler i hverdagen.
- Utrykke følelser, ønsker, tanker, meninger og erfaringer.
- Utvikle begrepsforståelse.
- Bli kjent med ulike eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer.
- Oppleve spenning ved lesing, sang, samtaler og samlinger.
- Bli kjent med ulike skriftspråkuttrykk som lekeskrift, tegning og bokstaver.
- Lytte til barna og gi dem tid.
- Stille åpne spørsmål til barna.
- Bruke leseappen Polyino sammen med barna.
- Lese eventyr.
- Bruke flanellograf.
- Bruke verktøyet Widgit Online.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Mål: Barna skal oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og god psykisk og fysisk helse. Barna skal bli kjent med egen kropp, og utvikle bevissthet om egne og andres grenser. For å nå målet skal barna:

- Oppleve trivsel, glede, erfaringer og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer.
- Utvikle fin- og grovmotorikk.
- Bli trygg på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv bli kjent med egne følelser og grenser, og respektere andres grenser.
- Få innblikk i matproduksjon, fra opprinnelse til måltid.
- Få mulighet til å smake på ny mat, eller mat lagd på nye måter.
- Få servert sunn og næringsrik mat og utvikle et sunt kosthold.
- Bli kjent med menneskekroppen og sine egne behov i forhold til søvn, hvile, mat og aktivitet.
- Tilegne seg gode vaner i forhold til hygiene.
- Bevegelsesteater til eventyr vi har jobbet med.

Kunst, kultur og kreativitet

Mål: Barna skal få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former, og på en organisert måte som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. For å nå målet skal barna:

- Ha tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer.
- Få uttrykke sin fantasi, skaperglede og kreative tenkning.
- Bearbeide inntrykk og følelser.
- Oppleve mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer sammen med andre.
- Bli kjent med ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi.
- Oppleve glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.
- Få eksperimentere med mønster, former og farger. Kan man sette farger til et eventyr?
- Bruke eventyr til inspirasjonskilde i kreative prosesser.

Natur, miljø og teknologi

Mål: Barna skal få kjennskap til bærekraftig utvikling og opparbeide respekt for naturen. Barna skal få oppleve og utforske naturen året rundt og lage konstruksjoner av ulike materialer, ved hjelp av flere former for teknologi. For å nå målet skal barna:

- Få kjennskap til naturen og de ulike årstidene.
- Lære seg til å ha forståelse og respekt for planter og dyr.
- Få utforske, konstruere og eksperimentere. Kan man ta med seg eventyr på tur?
- Oppleve og undre seg over naturen og dens forandringer.
- Få kjennskap til naturen og den bærekraftige utviklingen.
- Få en begynnende forståelse for hvordan vi tar vare på naturen.
- Få kjennskap til menneskets livssyklus.
- Få kjennskap til ulike former for teknologi i form av kamera, verktøy, radio, lys og lyd.
- Bli kjent med eventyr via digitale verktøy.

Antall, rom og form

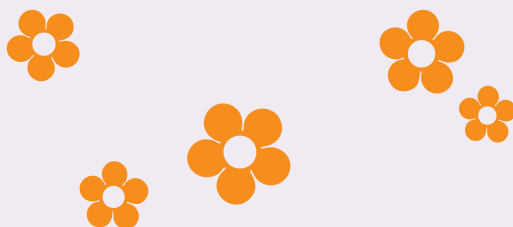
Mål: Barna skal få utforske og oppdage matematikk i dagliglivet, i teknologi, natur, kunst og kultur ved å selv være skapende. Barna skal oppleve å bli motivert, og de skal stimuleres til undring og nysgjerrighet. For å nå målet skal barna:

- Utforske og få erfaring med ulike måleenheter.
- Lære seg begreper som; over/under, foran/bak, stor/liten.
- Bli kjent med tall, telling og mengder, og at bruk av eventyr kan øke tallforståelse og tellemestring.
- Bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelse.
- Få erfaring med løsning av matematiske utfordringer og oppleve matematikkglede.
- Lære seg til å se sammenhenger og klassifisere ut fra størrelser, form og farge.
- Bruke vann i forskjellige beholdere for å få en forståelse over mengde, og hvor mye noe kan romme.

Etikk, religion og filosofi

Mål: Barna skal få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn, og få erfaringer med at kulturelle uttrykk har en egenverdi. For å nå målet skal barna:

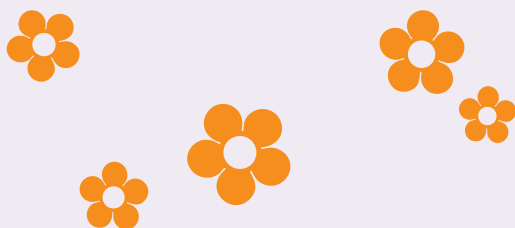
- Få kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon.
- Bli kjent med ulike religioner og livssyn som er representert i barnehagen.
- Bli kjent med eventyr fra andre kulturer som f.eks. samiske eventyr.
- Fokuserer på budskap som eventyr inneholder.
- Bli kjent med grunnleggende normer og verdier.
- Utvikle toleranse, gode holdninger og vise respekt for hverandres bakgrunn.
- Undre seg over livet og andre filosofiske spørsmål.

Nærmiljø og samfunn

Mål: Barna skal få muligheten til å bli kjent med nærmiljøet, samfunnet og verden vi er en del av, gjennom utforsking, opplevelser og erfaringer. For å nå målet skal barna:

- Bli kjent med tradisjoner, levesett og familieformer.
- Bli kjent med Norges urbefolkning, samisk kultur og nasjonale minoriteter.
- Bli kjent med Norske eventyr som har vært med oss i lang tid. Fins det eventyr fra Fredrikstad og Østfold?
- Møte samfunnsaktører i nærmiljøet, og lære seg å orientere seg og ferdes trygt.
- Oppleve kunst og kultur.
- Få erfaringer med sin egen rolle i samfunnet.
- Oppleve likestilling uavhengig av kjønn.
- Bli kjent med vårt eget nærmiljø og utforske dette.
- Utforske hva vårt norske hav har å tilby oss.

NOTATER:

35

